

De ziekte van de open geest

In Congo kregen we 's nachts zelden urgenties uit de katholieke cité. De cité lag aan de andere kant van de heuvel. Langs de weg, op de top, bevond zich het oude kerkhof van de blanken. Het was een ontroerend mooi plekje: enige tientallen graven uit het koloniale tijdperk in wat ooit een parkje was, omringd door hoge bomen. Het was er goed toeven, mijmerend over de eindigheid van het bestaan en het ruwe koloniale verleden. Er lagen vooral kinderen en jonge mensen, ook een koppel dat was vermoord. Maar 's nachts spookte het: de mensen durfden er niet langs. Als ik 's avonds bevriende kaarters terugbracht naar de katholieke missie, kwam ik er voorbij. Spoken heb ik nooit gezien. Maar dat was omdat ik blank was: dan bleven de spoken weg. De logica was ondoordringbaar. Maar soms vernam ik dat een jonge vrouw in barensnood dit met haar leven had bekocht. Angst voor het irrationele heeft duizenden jaren mensen geterroriseerd. Kennis maakte ons vrij.

Luc Bonneux is epidemioloog

beeld: Keke Keukelaar

De Belgische consumentenorganisatie OIVO vindt het nodig om te waarschuwen voor het hand over hand toenemende bijgeloof en daarmee gepaard gaande misbruiken in de 'esoterische sector'. Commerciële televisieprogramma zoals 'Het Zesde Zintuig' zijn daar debet aan. Het Belgische SKEPP (Studiekring voor Kritische Evaluatie van Pseudowetenschap en het Paranormale) wilde graag de winnende paragnosten testen. Er valt een miljoen dollar te verdienen aan één enkele bewijsbare paragnostische claim (www.randi.org, *one million dollar paranormal challenge*). Dat is toch meege-

nomen. Maar ook op een persoonlijke uitnodiging gingen de winnaars niet in. De paragnost die gelooft in de eigen kunst is een zacht ei, zichtbaar een gek. De jongens en vooral meisjes onder de paragnosten die niet zichtbaar gestoord lijken,

zijn doordeweekse oplichters. Zij buiten de ziekte van de open geest uit: de morele gemakzucht en het gebrek aan verantwoordelijkheidszin van diegenen die beter kunnen weten.

Bij wijze van research ben ik 's nachts opgebleven voor 'Astro tv'. Na vijf minuten had ik mijn bekomst. Een charlatan gebruikte alle trucs van de kermis, bekend onder de naam *cold reading*: informatie oppikken door suggestieve vragen en

dan terugvoeren aan de luisteraar, doorspekt met banaliteiten die op iedereen van toepassing zijn. Deze astrotrut was zo slecht in het vissen naar informatie dat het grappig was, ware het niet dat het bedrog zo zichtbaar was. 'Astro tv' is een 'interactief spiritueel programma'. De paragnosten van dienst leggen contact met 'uw dierbare overledenen', 'voelen in op uw energie' of consulteren hun 'gids' uit het hiernamaals. Ze genezen u door middel van 'healings op afstand' en 'bloesemremedies', met behulp van 'helderwetendheid' en 'mediamieke gaven'. De zichtbare interactie treedt op met uw telefoonrekening: 80 eurocent per minuut en 1,50 euro per ontvangen bericht. 'Astro tv' is morele verloedering, onbeschaamd winstbejag op de kap van zwakke en gekwetste zielen, getolereerd door de lijdens aan een open geest.

Kim Gevaert, topatlete en in alle betekenissen van het woord een mooi mens, droeg op de grote afspraken steeds dezelfde onderbroek. Dat schonk haar vertrouwen, en dat is prima. Voor een lange rit met ons gezin, bad mijn papa trouw een schietgebedje tot Sint Christoffel voor een behouden reis. De herinnering blijft me ontroeren. Sceptische wetenschappers willen evenmin wijwater verbieden. Het is anders als bedriegers het gebrek aan kennis van zieken en zwakken misbruiken om hen op te lichten. De homeopathische industrie is geschat op 1,15 miljard dollar. Dat is genoeg geld om je kloeki wetenschappers aan te schaffen. De kans dat ze in de eigen troep geloven, is heus niet hoger dan de verdunning van de zoi. Het is echter gemakkelijker aan een open geest te lijden, dan je morele verantwoordelijkheid als intellectueel en arts op te eisen.

**Wie niet zichtbaar gestoord
lijkt, is een
doordeweekse oplichter**